zu Handen des Obmannes Herrn Josef Rajšp, in Erledigung der Eingabe vom 10. Juli l. J. Z. 166, zur Kenntnisnahme.

Für den Vorsitzenden

Netoliczka.

* * *

Počitniški tečaj.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem priredi v dneh 5., 6., in 7. septembra 1910 v Mariboru počitniški tečaj, na katerem bodo predavali priznani profesorji-strokovnjaki. Dne 8. sept. je izlet na Stanko Vrazov dom v Cerovec pri Ormožu. Slovensko štajersko učiteljstvo hoče s tem posebno počastiti spomin velikega Ilirca — našega rojaka, da bo v Mariboru v počitniškem tečaju predavanje profesorja g. dr. Ilešiča o ilirski dobi, s posebnim ozirom na Stanka Vraza in da se vrši izlet na Stanko Vrazov dom. Izleta se lahko udeleži vsakdo, tudi oni, ki ne bodo v tečaju. Ako se oglasi precejšnje število izletnikov, se od Zveze ukrene zaradi znižane voznine na železnici. Ako se pa javi do 15. t. m. vsaj 15 do 20 učiteljev in učiteljic, ki bi iz Ormoža čez Varaždin se peljali v Zagreb na tamošnjo šolsko razstavo, potem je voljna Zveza prirediti tudi tak izlet in eventualno preskrbeti ugodnosti.

Vsa tozadevna vprašanja kakor tudi javljenje za tečaj je nasloviti na Zvezinega tajnika tov. Ig. Šijanca, učitelja v Gornjem gradu.

Podrobnejši vzporedi i. t. d. se objavijo pravočasno.

* * *

Tajnik prosi za naznanilo letošnjih društvenih članov, ker želi v počitnicah sestaviti pregled. Blagajniku pa naj društva takoj pošljejo članarino (1 K od člana), ker moramo plačati Lehrerbundu polletno članarino.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je zborovalo ob ne preveč obilni udeležbi 14. julija v Ptujski okoliški šoli. Predsednik tov. Ogorelec pozdravi navzoče, generalnega zastopnika „Prve češke“ g. Gorupa iz Trsta, posebno pa g. dr. Bela Stuhca, ki se je odzval njegovemu povabilu in prišel predavat o tuberkulozi in škrofulozi, ter javlja, da sta nanovo pristopila k društvu gdč. M. Gandetova (Št. Vid) in gdč. Marta Gobec (Št. Janž na Dravskem polju). Nato otvori zborovanje.

Generalni zastopnik „Prve češke“ je izvajal o pomenu in vrednosti življenskega zavarovanja v narodno-gospodarskem in posebe še v učiteljsko-socialnem oziru. Poudarjal je, da je 88% Angležev zavarovanih; so pa tudi najbogatejši narod in prvi na gospodarskem polju. Tam pride po smrti denar v hišo, pri nas pa uboštvo, zavarovani so po tri do štirikrat; deklica z doto se lahko omoži, mladenič ima kapital na razpolago za gospodarstvo, trgovino, obrt, študije — pri nas pa temelji vse na dolgovih, vse zastaja, ker je zavarovanih le 10%, v mestih 20%. Doseglo bi se pa lahko vsaj 50%, kar bi pomenilo letno 180 milijonov. Ogromen kapital! Napredek bi se pojavil na vsakem polju, gospodarska neodvisnost bi zavladala, ugled med ostalimi narodi pa bi rastel. — Ker našega naroda še nihče ni poučeval o pomenu zavarovanja na življenje, vabi govornik učiteljstvo, naj sodeluje z družbo ter širi idejo zavarovanja med ljudstvom. Pripomnil je še, da je „Prva češka“ edina slovanska družba, ki je najcenejša in najkulantnejša, ki prispeva CM družbi ter ima dobičkanosno pogodbo s socialnim odsekom.

Nato nam je gosp. dr. Bela Stuhec prav mično in zanimivo predaval o tuberkulozi in skrofulozi. Posebno je bičal napako staršev, ki puste svojo deco valjati se v nesnagi, največji pospeševalki omenjenih bolezni. Zanimivemu in stvarnemu predavanju je učiteljstvo burno aplavdiralo.

Obema govornikoma se je tov. predsednik laskavo zahvalil.

Delegatom za letošnjo XXII. skupščino „Zaveze“ v Rudolfovem sta bila izvoljena tov. Duller in Gorjup, namestnikom tov. Žiher.

Da ni zanimiv vzpored in še precej ugodno vreme privabilo več članov k zborovanju, kaže vsekakor piškavo stanovsko zavest. — Skoro večina pri zborovanju navzočih članov se je tudi popoldne sestala v okoliški šoli, kjer je generalni zastopnik „Prve češke“ dve uri podajal razna pojasnila, ki so potrebna sotrudnikom. —jc.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek dne 11. avgusta ob 10. uri. Ker imamo več dopisov, ki čakajo skupnega pogovora, prosimo polnoštevilne udeležbe, tembolj, ker v počitnicah ne moremo lahko zborovati.

Zborovali bomo tokrat va vrtu, oz. v verandi Narodnega doma.

Pozdravlja vas odbor.

Srednješolski vestnik.

** **Strelne vaje na srednjih šolah.** Nekateri dunajski listi že vedo poročati o podrobnostih te „reforme“ srednjih šol. Že v prihodnjem šolskem letu se bodo uvedle na vseh gimnazijah, realkah in enakovrednih zavodih strelne vaje kot neobvezen predmet. Domobranska poveljstva so baje že pozvala deželne šolske svete, da bi sestavili seznam instruktorjev za streljanje, nadalje pušk, strelijva itd. — da bi se mogel že z oktobrom začeti reden pouk. Udeležba bo prostovoljna samo za dijake obeh najvišjih razredov na gimnazijah in realkah. Prve tedne se bodo vršile v telovadnicah strelne vaje s kapicami. Na pomlad pa se bodo pričele na vojaških streliščih z ostrimi patronami: ako ne bi bilo primernih vojaških strelišč, pa se bodo te vaje vršile na vežbališčih meščanskih strelnih klubov ali gard. Poučevali bodo v garnizijskih mestih posebe v to določeni častniki, v ostalih pa telovadni učitelji ali profesorji sploh, ki so streljanja vešči. Ministrstvo za domobranstvo bo skrbelo za stroške in za varnost dijaštva; o učnih uspehih bodo mu pa instruktorji potom kornih poveljstev koncem šolskega leta poročali. V častniških krogih vlada mnenje, da bodo imele strelne vaje velik vojaški pomen. Mladina si bo pridobila tekom dveh poslednjih let na srednji šoli veliko, koristno prakso za svoje prostovoljno vajaško leto; pouk o strelbi jim bo potem s teoretične in praktične strani igrača, kar bo imelo svoje ugodnosti za častnike-učitelje in prostovoljce-učence. Armada bo dobila iz vrst srednješolskih prostovoljcev mnogo dobrih strelcev in, kar je še mnogo važnejše, dobrih inštruktorjev za ostalo moštvo. Možno je, da je ta uredba v zvezi z uvedenjem dveletne vojaške službe. Toda to se bo šele pokazalo.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 8. letošnji številki to-le vsebino; Palica bajalica. Marija Zopfova. Pesem. — Žalostna dogodba. Ivo Trošt. Povest. — Pomlajenje. Simon Palček. Pesem s podobo. — Najlepša pohvala. Ivo Trošt. Povest. — Pred nevihto. Bogomil Gorenjko. Pesem. — Potrebna lastnost ali ne. Ivo Trošt. Črtica. — Slon. Ivo Trošt. Opis s podobo. — Dan. Makso Smolè. Pesem. — Mati in sin. I. P. Cvetan. Slika iz mestnega življenja. — Vedno tako. E. Gangl. Pesem s podobo. — Zakaj polaga kukavica jajca v tuja gnezda. F. Palnak. Basen. — Kdo je srečnejši? Bogomil Gorenjko. Pesem. — Osla in nož. Ivo Trošt. Basen. — Janko pojde na božjo pot. Jos. Vandot. Pesem. — Papatu za god. Marija. Pesem. — Morska tišina. Jos. Vandot. Pesem. — Pouk in zabava. — Senčna podoba. — Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki. — Besedna naloga. — Tri stoletja. — Kri iz nosa. — O rožah. — Izrek. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Otrok. Nasveti v dosego pametne domače vzgoje ob preprostih razmerah. Po nemškem izvirniku priredil Magister. — Natisnil in založil A. Slatnar v Kamniku. — Stane: 1 izvod 20 vin., 10 izvodov K 1·80, 100 izvodov K 16·— brez poštnine.

Redovne vaje. I. V členu in v četi. Razložil dr. Viktor Murnik. II. V zboru in v praporu. Po dr. Jindřicha Vanička spisu „Vyklad cvičeni pořadových“. V Ljubljani 1910. Založilo tel. društvo „Sokol“ v Ljubljani. Cena 1 K 80 vin. — Dr. Viktor Murnik, organizator slovenskega Sokolstva, nam je podal delo, ki ga moramo v vsakem oziru imenovati vzorno. Naj ne bo slovenskega telovadca, ki bi bil brez te knjige in ki bi se ne ravnal po njenih naukih! „Redovne vaje“ priporočamo najtoplejše!

Politiški pregled.

* **Sklicanje deželnih zborov, delegacij in državnega zbora.** Iz poljskih krogov je zvedela „Hrvatska korespondenca“, da se skliče istrski deželni zbor tudi v slučaju ako ne pride do sporazumljenja med Italijani in Slovenci, odnosno Hrvati; češki deželni zbor pa da se skliče le v slučaju, ako se posreči posredovalna akcija veleposestnikov obeh narodnosti, da se rešijo vsaj najnujnejši predlogi. Za sklicanje deželnih zborov je določen 20. september. Sklicanje delegacij je določeno na 4. oktobra. V delegacijah se bo najprvo razpravljalo o ekspozeju zunanjega ministra grofa Aehrenthala in se izvrše volitve odsekov; plenarno zborovanje je določeno šele za sredo oktobra. Državni zbor se skliče med 14. in 18. oktobrom. Državnemu zboru se predloži proračun, ki se že sedaj izdeluje v finančnem ministrstvu. Med tem časom se bodo poizkusile posredovalne akcije med Čehi in Nemci. Proračunski odsek bo zboroval tudi med božičnim zasedanjem deželnih zborov. Da bo to zborovanje omogočeno, se namerava odrediti, da bi odložili oni državni poslanci, ki so obenem deželni poslanci, svoja mesta v proračunskem odseku. V slučaju, da bi se v jesenskem zasedanju še nadaljevala obstrukcija tudi v proračunskem odseku, se govori, da razpusti vlada državni zbor in da bo vladala na podlagi § 14. Volitve se nato razpišejo in vrše takoj po novem letu.

* **Zoper cerkvene slavnosti.** Občinski svet v Josefodolu pri Jablonci na Češkem je sklenil, da se ne bo več udeleževal cerkvenih slavnosti in da bo ustavil vsa izplačila v cerkvene svrhe, ki niso zakonito določena.

* **V ogrskem državnem zboru** je očital Szterenyi agrarcem, da so s svojo politiko zakrivili, da Avstro-Ogrska nima na Balkanu skoro nobenega vpliva več. Nesrečna politika agrarcev je provzročila, da je avstro-ogrska zunanja politika popolnoma ponesrečena.

* **V bosanskem saboru** je šolski odsek sklenil, da se ne subvencionira v Bosni nikakih šol, na katerih ni učni jezik hrvaški ali srbski. Vlada je bila proti temu, da bi se znižale postavke za škofijska konvikta v Travniku in Sarajevu, po 30.000. Frančiškanskim zavodom so zvišali podpore, znižali pa škofijskim.

* **Kralj Peter obišče dunajski dvor?** Dunajski „Zeit“ poroča iz Zemuna, da menijo politiški krogi belgrajski, da obišče kralj Peter po sklepu trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko dunajski dvor. Ta poset bi se vršil meseca novembra tega leta, v katerem mesecu obišče kralj Peter tudi italijansko kraljevsko dvojico v Rimu.

* **Židje v Avstraliji.** Avstralska vlada namerava v zahodni Avstraliji naseliti en milijon ruskih židov. Ves avstralski zahod ima le 184.000 prebivalcev. Po naseljevanju ruskih židov se Avstralija popolnoma požidi.

Obrambni vestnik.

* **„Svobodomiselno učiteljstvo!“** Tako rohni zopet „Slovenec“. št. 174. Prevzel je sedaj že vrhovno nadzorstvo nad hrvaškim učiteljstvom. Pač mogočnost! Zaganja se v vseučiliški tečaj, ki ga je nameravalo prirediti hrvaško učiteljstvo v nadaljno izobrazbo tamošnjega učiteljstva. Seveda se zaganja „Slovenec“ tudi v „Učit. Tovariša“! Pač umljivo! Izobrazba odpira ljudem oči, tako bi tudi versko vprašanje razjasnilo marsikomu igro klerikalizma. Toda naj se gospodje le pomirijo in naj se ne bojijo, da bo ta duh prodrl tudi do Slomškarjev. Dokler imate tako omejene ljudi tam, se vam ni bati, da bi vam ušli. Kar pa napravi napredno učiteljstvo za svojo izobrazbo, zato je odgovorno edino le sebi — to naj si zapomnijo vsi „Slovenčevi“ uredniki!

* **O poliparstvu,** ki sta ga „Slovenec“ in Slomškarija pričela uganjati nad naraščajem, bomo še obširneje pisali. Menimo, da bomo izbili tem gospodom precej domišljavosti!

* **Po kranjskem vzorcu.** Z Goriškega poročajo: Vsi trije goriški klerikalni listi se bavijo v številki za številko z učiteljstvom. To je zabavljanja, sirovega obrekovanja in podlega zavijanja, da se mora vsakemu studiti. Vse to pa pisarijo z namenom: podjarmiti učiteljstvo in škodovati ljudski šoli. Sedaj žugajo ter se obračajo na gospodo na okrajnem glavarstvu v Gorici, pa narekujejo, kakšne učitelje morajo namestiti. Delajo se mogočne kakor bi imeli vso moč v rokah in grozijo: Tako mora biti, če ne, boste čutili našo pest! — Na ta način se laskajo učiteljem, ki čakajo nameščenja, da bi koga premotili ter bi stopil v črne vrste; obenem pa hočejo strahovati faktorje, ki nameščajo učitelje, da bi se morali ozirati le na želje klerikalcev. Če dajo klerikalci svoj placet, potem se sme tega ali onega kandidata namestiti, drugače pa Bog varuj! Kakor se vidi, hočejo klerikalci na vsak način doseči, da bi se pomnožilo število Slomškarjev, ki je sedaj vendar tako uborno pičlo! Ali se jim to posreči? Ob značajnosti učiteljstva gotovo ne!

Kranjske vesti.

—r— **Na Bledu** so se zadnjič enkrat zbrali Slomškarji na zborovanje. S prof. Doklerjem vred jih je bilo pet. Ob tako ogromni udeležbi ni se jim zdelo vredno zborovati, kar je prof. Dokler sam poudarjal. Kakor se vidi, se Slomškarija dobro razvija, zato je razumljivo, kar piše „Slovenec“, da nas je pred njo — strah!

—r— **Ne samo nož — tudi strel!** Dne 13. julija letos je ob pol deseti uri zvečer nekdo ustrelil v učiteljičino stanovanje v Krašnji. Ker se je učiteljica vračala s konference, je k sreči ni bilo doma. Krogla je zadela le podobo Matere Božje in jo seveda pretrgala. — Značilno je, da je deželni šolski svet ravno v Krašnjo prestavil tov. Grmeka! — Štrukljeva nova vera torej že rodi bogate sadove: Na Štajerskem se bliskajo noži, na Kranjskem pokajo pištole! O uspehih svojega krvavega nauka bo na zborovanju Slomškove Zveze dne 8. t. m. v Rokodelskem domu v Ljubljani poročal Štrukelj sam, morda kar nazorno! Prijatelji, oborožite se z jeklenimi oklepi!

—r— **Morala Slomškarjev.** Tako-le se je izrazil te dni neki učitelj, ki je prijadral v Slomškovo Zvezo, da dobi službo na slovenski trgovski šoli v Ljubljani: Vi napredni učitelji se ravnate po duhu časa, mi Slomškarji pa po razmerah časa!

—r— **Abstinent ali hinavec!** Prideta dva Slomškarja-abstinenta v neko ljubljansko delikatesno trgovino in si naročita gnjati. Poleg lakote je eden izmed teh začutil tudi žejo. „Ti,“ pravi ta žejni „abstinent“-Slomškar svojemu prijatelju, „bi si li ne privoščil kozarčka črnega vina? Gnjat in črno vino — to je dobrota, hm!“ — Debelo pogleda abstinent „abstinenta“, rekoč: „Kaj pa misliš? Ali nisi abstinent?“ — „Kaj tisto,“ se odreže drugi, „saj naju tu nihče ne vidi!“ — Ne vemo, je li si „abstinent“ naročil črnega vinčka ali ne, toda značilna je vsekakor ta dogodba o „abstinentu“, ki ne pije vina, kadar ga nima. Nikar ne vprašajte poštenjaka Smrdela, ako pozna tega imenitnega Slomškarja-„abstinenta“!

—r— **Iz Postojne** nam pišejo: Slabe gmotne razmere, ki v njih živi kranjsko učiteljstvo, in pa krivice, ki jih dele šolska oblastva naprednemu učiteljstvu pod vlado barona Schwarza, so prisilile učitelja Stritarja, da daje slovo svoji nehvaležni domovini ter se preseli v Solkan pri Gorici, kjer se mu bo rezal boljši kruh in ne bo izpostavljen nevarnosti, da bi bil za svoje delovanje v šoli in izven šole celo preganjan. Postojna bo učitelja Stritarja jako težko pogrešala, zakaj bil je učitelj v pravem pomenu besede ne samo v šoli med štirimi stenami, ampak šel je tudi na delo med ljudstvo. Albin Stritar je bil ustanovitelj in pevovodja pevskega društva „Postojna“, vnet sodelovalec salonskega orkestra in tamburaškega zbora, duša Ljudske knjižnice in Čitalnice, vaditelj Sokola, skratka: kjer je bilo treba delati, tam je žrtvoval Stritar svoje zmožnosti, svojo pridnost in delavnost. Poleg tega je bil pa tudi v šoli v vsakem oziru na svojem mestu ter je užival splošno zaupanje in spoštovanje staršev, otrok, tovarišev in predpostavljencev. Albin Stritar je napreden učitelj in tako kakor Stritar dela vse napredno učiteljstvo, ki pa, žal, žanje za svoje delo in trud grdo nehvaležnost. Solkancem čestitamo od srca, da dobe tako izvrstnega učitelja. Koliko simpatij si je pridobil Stritar med vrlimi naprednimi Postojnčani, je pokazala njegova odhodnica dne 28. julija. Prostrana dvorana Narodnega hotela je bila polna prijateljev naprednega učiteljstva. Zastopani so bili v velikem številu starši, županstvo, krajni šolski svet, učiteljski zbor, Sokol, pevski zbor, tamburaški zbor i. dr. Odhodnico je otvoril kučigazda g. Fran Paternost s premišljenim nagovorom, ki je slavil v imenu staršev in Sokola Stritarjeve zasluge za šolo in Sokolstvo. Nato je udaril tamburaški zbor sokolsko koračnico, ki je zbudila splošno navdušenje. Pevski zbor je proizvajal krasne mešane zbore, moške zbore, ženske zbore, čveterospeve in dvospeve, med katerimi je posebno ugajal Juvančev „Rožmarin“. Kakor pevci, prav tako so bili na svojem mestu tudi vrli tamburaši. Umevno je obsebi, da ni manjkalo tudi navdušenih napitnic. Napivalo se je poslavljajočemu učitelju od strani staršev, županstva, krajnega šolskega sveta, šolskega vodstva, Sokola, pevskega in tamburaškega zbora itd. Pevski zbor mu je podaril v spomin zlato verižico. Končno se je pa tov. Stritar v izbranih besedah vsem govornikom toplo zahvalil. Tako spoštuje naprednega učitelja ljudstvo in tako kakor Stritar si pridobi napreden učitelj z delom med ljudstvom zaupanje in spoštovanje ljudstva. In tako kakor Stritar deluj med ljudstvom vsak napreden učitelj!

—r— **Podelitev premij učiteljstvu.** Iz ustanove Frana Metelka so dobili premije po 80 K 51 vin. sledeči nadučitelji: Andrej Skulj v Tržišču, Ivan Kocijančič v Bušeči vasi, Leopold Punčuh v Gornjem Logatcu, Josip Ažman v Breznici, Martin Matko v Toplicah in šolski voditelj Fran Stular v Petrovi vasi. — Nadalje so dobili iz imetja bivšega društva za obdelovanje vrtov premijo po 71 kron 41 vin. nadučitelj Josip Perz v Koprivniku, nadučitelj Makso Bajc v Igavasi in šolski voditelj Josip Gorišek v Dobličah.

Štajerske vesti.

—š— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 28. pret. mes. svojo redno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče zadeve; priporočila se je neka prošnja za starostno doklado: ugodilo se je ugovoru nekega uda krajnega šolskega sveta zoper redno globo, ki mu jo je naložil krajni šolski svet; nekemu krajnemu šolskemu svetu se je dovolilo uporabiti obresti stavbnega zaklada; sklenilo se je ponovno urgirati rešitev zadeve glede šolske stavbe za celjsko okolico ker je mestni urad prepovedal nadaljno uporabo sedanjih prostorov za paralelke; odobrila se je kupna pogodba glede prodaje stare šole v Št. Jurju ob j. ž., ponovno se je urgiralo izvršitev sklepa glede nabave dvojezičnega pečata za okrajni šolski svet; za krajnega šolskega ogledo v Petrovčah se je imenoval Franc Turnšek, pos. v Gorici namesto dosedanjega šol. oglede nadučitelj Petriča, ki je odložil to mesto; pregledali, oziroma odobrili so se računi krajnih šolskih zakladov; razpravljalo in ukrepalo se je glede spornih zadev med načelnikom krajnega šolskega sveta in šolskim voditeljem v Petrovčah; vzelo se je na znanje poročilo nemškega nadzornika o nadzorovanju nemške šole v Vojniku in poročilo slovenskega nadzornika o nadzorovanju šol v Galiciji in Zg. Ponikvi itd.

—š— **Nadzorovanje.** Pretekli teden je nadzoroval nekatere šole v gornjegrajskem okraju dež. šol. nadzornik Peter Končnik.